

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Амелия Веселинова Личева, Софийски университет
(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование..Хуманитарни науки

Професионално направление 2.1 Филология

Докторска програма - Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Западноевропейска литература – сравнително литературознание

Автор: София Николаева Дачева

Тема: РЕЦЕПЦИЯТА НА ТОМАС МАН И ХЕРМАН ХЕСЕ В БЪЛГАРИЯ (СЪПОСТАВИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ)

Научен ръководител: . проф. дфн Клео Стефанова Протохристова, ПУ „Паисий Хилендарски“
(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № № Р33-2074 от 25.04.2019 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема РЕЦЕПЦИЯТА НА ТОМАС МАН И ХЕРМАН ХЕСЕ В БЪЛГАРИЯ (СЪПОСТАВИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ) за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование „Хуманитарни науки“, професионално направление 2.1 Филология,, докторска програма “Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Западноевропейска литература – сравнително литературознание)“. Автор на дисертационния труд е София Николаева Дачева – докторант(ка) в редовна форма на обучение към катедра „История на литературата и сравнително литературознание“, с научен ръководител проф. дфн Клео Стефанова Протохристова, ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Катедрата комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’)

- заповеди за записване в докторантура, прекъсване на обучението (поради майчинство) и за продължаване на обучението;
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит по специалността;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;

Докторантът е приложил 3 броя публикации, и дисертационен труд.

Кратки биографични данни за докторанта:

София Дачева е възпитаник на Пловдивския университет – завършила е българска филология и магистърска програма „Актуална българистика“. Докторантурата ѝ закономерно е в същия университет. С оглед на избраната тема от значения са езиковите умения на Дачева (знае немски и английски език), както и работата и като преводач с немски език. Докторантката има стаж и като преподавател по немски език.

2. Актуалност на тематиката

Насочването към темата за рецепцията в български контекст е много актуално в последните години. След авторските книги на Владимир Трендафилов и Дария Карапеткова, засягащи английската и италианската литература, въпросът за рецепцията не просто като теоретична или приложна рамка, която предоставя статистики и позволява да се правят изводи за контекста, но рецепцията, като обвързана с преводознанието, даде нов тласък на родната хуманитаристика по пътя към интердисциплинарността и зоните на критиката на превода. В този смисъл всяко ново изследване в тази сфера е натоварено с очаквания, които да надскочат традиционната рецептивистика. В същото време, и това е оправдание за по-традиционния подход в дисертацията, тя се вписва в една относителна празна ниша, защото за германските литератури не е издаван том в поредицата на БАН „Преводна рецепция на европейските литератури“ и в този смисъл е важно да се проследи как са битували текстовете на големите немски писатели, сред които безспорно се открояват Томас Ман и Херман Хесе. Важният акцент, който задава физиономия на изследването е добавеният съпоставителен план.

3. Познаване на проблема

Може би най-голямото достойнство на работата е добросъвестното изследване на рецепцията на Томас Ман и Херман Хесе в България и подробното описване на появата на всички техни преводи, както и на отзивите, които публикуването на текстовете им е получило в България. Като акцентът е поставен върху отзивите в периодиката, като се изключат учебници, дисертации и пр. Като се има предвид, както вече беше изтъкнато, че томът с рецепцията на немскоезичните литератури в България не е публикуван, направеното от докторантката може да се оцени като полезно. Събраният материал оттук-нататък може да послужи за нови изследвания, най-вече в сферата на критиката на превода, която върви, както беше отбелязано, в унисон с модерната рецептивистика.

4. Методика на изследването

Методите, които изследването си поставя, са ясно описани: хронологичен, тематологичен и аналитичен. Те са стриктно прокарани в цялото изследване. Бих добавила и имплицитно прокарания интертекстуален метод, който позволява съотнасяния в прочитите на Томас Ман и Херман Хесе. С оглед на целите, които изследването си е поставило, тези методи са напълно релевантни и позволяват на докторантката да осъществи целите си.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Общото усещане, което оставя дисертацията е за добросъвестност и за поставяне на основите за едно бъдещо изследване, което вече да се отвори към по-амбициозни цели. Много стриктно, със статистическа точност са описани и представени всички преводи на двамата автори през годините, както и кръгът от теми, които творчеството им е провокирало от страна на критиката. Липсват изводи за качеството на преводите, което е уговорено от докторантката, но което лишава наблюдението от важни изводи – възможността да бъдат сравнени преводите в различните епохи и да се видят връзките с политиката и идеологията, които биха могли да отворят към допълнителни посоки както тематологичните, така и аналитичните наблюдения. За мен най-интересна и провокативна е третата част, която има за цел да представи творческата рецепция и се опитва да види отзвукът на тези двама автори в българската литература. Намерените паралели са добри, но тази част би могла да се разшири, като потърси интертекстуалните прапратки от творчеството на Томас Ман и Херман Хесе в българската поезия.

Приносите са посочени коректно. За мен основният принос на това изследване е, че ще може да се използва като тип справочник в бъдещи работи, които се занимават с рецепцията на един от двамата автори или и на двамата, но които ще поставят във фокуса си преводознанието. В този смисъл определям приносите на дисертацията най-вече като приложни.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите на докторантката са по темата, в сериозни издания. Някои от тях издават бъдещи посоки, в които работата ѝ може да тръгне, вдъхновена от настоящата дисертация.

Личният принос в цялата дисертация се откроява в идеята за съпоставително рецептивистко изследване, което не е честа практика, както и най-вече в откритата вече трета част, в която докторантката проследява творческата рецепция на двамата автори в съвременни български текстове и проявява способности за инвенция и анализ.

7. Автореферат

Авторефератът коректно пресъздава основните проблемни ядра, съдържанието на дисертацията., както и постигнатите резултати.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Основната ми забележка и препоръка по отношение на дисертацията е по отношение на теоретичните текстове, върху които тя стъпва. Не знам защо докторантката запознава с изследванията на рецептивната естетика и читателското литературознание, които нямат никакво приложение в работата ѝ, а и на които не се позовава съвременната рецептивистика. За последната важни са онзи тип литературоведски изследвания, които говорят за културния трансфер и обмен, както и които обвързват рецепцията с превода на култури. В това отношение позоваването на Бастен и Льофевр е добро, но може да бъде разширено най-малкото с теориите на едно незаобиколимо име какквото е Лорънс Венути. И нещо, което ми се вижда много належащо, опознаване и стъпване на българската традиция в рецептивистките изследвания, която е изключително силна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни резултати* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката София Николаева Дачева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност сравнително литературознание. като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на София Николаева Дачева в област на висше

образование: „Хуманитарни науки“, професионално направление 2.1 „Филология“ докторска програма Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Западноевропейска литература – сравнително литературознание

12.06. 2019 г.

Изготвил становището:
проф. дфн Амелия Личева